

Paweł Pencakowski

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie

**IVO HLOBIL, „NA ZÁKLADĚCH KONZERVATIVNÍ TEORIE
ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE. VÝBOR Z TEXTŮ”
Národní památkový ústav, Praha 2008**

Nazwisko profesora Iva Hlobila jest dobrze znane polskim historykom sztuki, którzy cenią go jako wybitnego znawcę kultury i spuścizny artystycznej średniowiecznych oraz nowożytnych (renesansowych) Czech i Moraw. Mogą sięgać do jego licznych publikacji, dotyczących dziejów architektury, rzeźby, malarstwa, rzemiosła artystycznego, jak też ikonografii tych epok. Zapewne mniej osób wie, że uczony ten zajmuje się intensywnie również historią i teorią ochrony i konserwacji zabytkowych dzieł sztuki. Przez blisko czterdzieści lat swojej kariery naukowej, która rozpoczęła się wraz z działalnością w służbach konserwatorskich

w Ołomuńcu, Ivo Hlobil podążał drogami wyznaczonymi przez europejskich i czeskich koryfeusza (Aloisa Riegla, Maxa Dvořáka, Hansa Tietze, Vojtěcha Birnbauera, Vincenca Kramářa, Václava Wagnera, Václava Richtera i in.), od ponad stu lat łączących owocnie te bliskie sobie, ale przecież odmienne dyscypliny.

Dorobek Iva Hlobila na polu historii oraz teorii ochrony i konserwacji zabytków liczy dziś przeszło sto pozycji i nadal się powiększa. Składają się nań książki, artykuły, przyczynki, jak też wywiady powstałe w okresie blisko czterdziestu lat. Wydawane były w Czechosłowacji, później Republice Czeskiej, a także poza granicami kraju jako odrębne pozycje¹, jak również publikacje w czasopiśmie naukowych, encyklopediach (hasła przedmiotowe), katalogach wystaw, wydawnictwach okazjonalnych, materiałach z konferencji i sesji naukowych oraz w prasie².

W 2008 r. opublikowany został w Pradze wybór pism profesora Hlobila obejmujący tę właśnie problematykę. Składa się on z trzydziestu siedmiu starannie wyselekcjonowanych tekstów. Książka prezentuje przekrój myśli autora, ewolucję jego poglądów, szeroki wachlarz zainteresowań oraz stosowaną przez niego metodologię. Charakterystyczny jest wysoki poziom dyskursu uczonego, jego indywidualny

styl, osobiste zaangażowanie i subtelne poczucie humoru³.

Omawiana praca, oprócz prezentowania wciąż aktualnych walorów poznawczych myśli Hlobila, stanowi swego rodzaju panoramę dziejów interesującej go dziedziny nauki, czyli historii i teorii konserwacji. Obejmuje schyłkowy okres komunizmu w Czechosłowacji, epokę przelomu (1989) i lata następne, w niepodległej Republice Czeskiej.

Materiał podzielony został przez wydawcę na cztery części. W pierwszej zaprezentowano osiem studiów poświęconych dziejom ochrony zabytków w Czechach od końca XIX po schyłek XX w. Druga zawiera opracowania na temat historyków sztuki, mających poważny wkład w światową i czeską teorię konserwacji i ochrony zabytków. Są nimi wspomniani wyżej: Riegl (1858-1905), Birnbaum (1877-1934), Kramář (1877-1960)⁴ i Wagner (1894-1962). Część trzecią stanowi jedenaście tekstów dotyczących teorii ochrony zabytków, mówiących o jej systemie organizacyjnym, miejscu w kulturze. Wśród poruszanych problemów są relacje między pierwotną i obecną funkcją budowli a autentyzmem substancji zabytkowej, czy też zapatrywania na patynę – jej ocena przez poprzednie i współczesne pokolenia. W ostatniej, czwartej części znalazły się rozmaite opinie,

interwencje i recenzje formułowane w odniesieniu do praktyki, do aktualnych zdarzeń na polu konserwacji i restauracji zespołów zabytkowych i dzieł sztuki. Wszystko to poprzedza krótka charakterystyka kariery naukowej profesora

oraz jego dorobku jako historyka i teoretyka ochrony i konserwacji zabytków, napisana przez Josefa Štulca. Całość zamyka spis poświęconych tym zagadnieniom publikacji pióra Iva Hlobila, obejmującej lata 1970-2006.

Wybór pism profesora Hlobila na temat historii oraz teorii ochrony i konserwacji zabytków z całą pewnością zasługuje na uwagę czytelnika i zachęca do refleksji. Jego lekturę ułatwia pokrewieństwo naszych języków.

Przypisy

1. Na przykład napisana w 1977 i wydana w 1985 r. praca doktorska pt.: *Teorie městských památkových rezervací (1900-1975)*, „Uměnovědné studie” VI, Praha 1985.

2. Niektóre z nich są obecnie trudno dostępne nawet dla badaczy czeskich.

3. Na przykład jeden z przedrukowanych artykułów nosi tytuł *Památková péče bez teorie je nonsens*, co jest trawestacją słynnego zdania *Ars sine scientia nihil est*, wygłoszonego przez architekta Jeana Mignota w czasie dyskusji nad budową katedry w Mediolanie w 1392 r. (Mignot

nawiazywał zresztą do myśli Cicerona).

4. Kramář był ponadto wybitnym kolekcjonerem (m.in. francuskiego malarstwa kubistycznego).

IVO HLOBIL, “NA ZÁKLADECH KONZERVATIVNÍ TEORIE ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE. VÝBOR Z TEXTŮ”

Národní památkový ústav, Praha 2008

The name of Professor Ivo Hlobil is well-known among Polish art historians, who appreciate him as an outstanding expert on the culture and art legacy of mediaeval and modern (Renaissance) Bohemia and Moravia, and an author of numerous publications about the history of architecture, sculpture, painting and crafts as well as the iconography of the discussed epochs. In addition, Hlobil studies the history and theory of the

protection and conservation of historical works of art. For almost forty years of his scientific career, he has followed paths marked out by European and Czech coryphaei (Alois Riegl, Max Dvořák, Hans Tietze, Vojtěch Birnbaum, Vincenc Kramář, Václav Wagner, Václav Richter et al.).

The accomplishments of Ivo Hlobil in the history and theory of the protection and conservation of historical monuments

involve books, articles, contributions and interviews. Published in Prague in 2008, the titular selection of the professor's works encompasses 37 carefully chosen texts. The book presents a cross-section of reflections, an evolution of beliefs, a wide range of interests and the applied methodology. Its distinguishing features include a superior discourse, individual style, personal involvement and a subtle sense of humour.

INFORMACJA O PRENUMERACIE

Prenumeratę „Ochrony Zabytków” można zamówić za pośrednictwem:

■ **1. RUCH SA**

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” SA Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33; tel. (22) 532 87 31, 532 88 20, 532 88 16, fax (22) 532 87 32; www.ruch.pol.pl, prenumerata@okdp.ruch.com.pl

■ **2. Firma AMOS**

01-785 Warszawa, ul. Broniewskiego 8a; tel. (22) 639 73 67; biuro@amos.waw.pl

■ **3. GARMOND PRESS SA**

01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3; tel./fax (22) 836 69 21; prenwarszawa@garmond.com.pl

■ **4. INMEDIO Sp. z o.o.**

90-446 Łódź, ul. Kościuszki 132; tel./fax (42) 636 44 47; prenumerata@inmedio.com.pl

■ **5. KOLPORTER SA**

05-080 Izabelin, Mościska, ul. Bakaliowa 3; tel. (22) 355 05 65(66), fax (22) 355 05 67(68); prasowa.sc@kolporter.com.pl

■ **6. DOM HANDLOWY NAUKI Sp. z o.o.**

02-352 Warszawa, ul. Szczęśliwicka 2/17; tel. (22) 658 15 58, tel./fax (22) 822 98 69; ksiegarnia@dhn.pl, czasopismakraj@dhn.pl

Wydawnictwa Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków do nabycia w siedzibie przy ul. Kopernika 36/40, 00-328 Warszawa, pok. 134, w godz. 9.00-14.00, tel. (22) 826 93 52 w. 115.

Zamówienia można składać za pośrednictwem poczty elektronicznej: zamowienia@kobidz.pl

Spis dostępnych publikacji na stronie internetowej: www.kobidz.pl